

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: Frank Jacobsen
Telefon: 46815975
Seksjon: Fiskeridirektøren
Vår referanse: 11/17269
Deres referanse:
Vår dato: 28.10.2014
Deres dato:

Att:

REGULERINGSPLAN FOR ENGEBØFJELLET - SVAR PÅ NY HØRING I INNSIGELSESSAK

Vi viser til brev fra Nærings- og fiskeridepartementet datert 14.10.14 vedrørende ovennevnte.

Fiskeridirektoratet fremmet i brev av 10.09.10 innsigelse til reguleringsplan for utvinning av rutil i Engebøfjellet. Bakgrunnen for innsigelsen var konsekvensene tiltaket ville kunne få for regionale og nasjonale fiskeri- og akvakulturinteresser og for marint biologisk mangfold i Førdefjorden. Fiskeridirektoratet var bekymret for effekten av den planlagte arealbruken. Bruk av fjorden som deponi for gruveslam ville utfra den kunnskap en hadde da kunne få urovekkende virkning på det marine miljøet, det biologiske mangfoldet i fjorden og på kysttorsk som ressurs. Konsekvensutredningen som var gjennomført hadde etter Fiskeridirektoratets syn ikke fått fram tilstrekkelig med opplysninger om partikkledrift og effekt på viktige bestander av fisk. Det knyttet seg også usikkerhet i forhold til effekt for andre sårbare fiskeslag, bunntopografi, utslipp av forurenset vann i gyteområder og partikklespredning. Dette var momenter som vi mente måtte utredes videre. Vi hevdet således at mangel på kunnskap ikke burde føre til at reguleringsplanen ble godkjent før kunnskapsgrunnlaget var tilstrekkelig.

Miljøverndepartementet påla i brev av 13.03.13 gruveselskapet Nordic Mining å utrede nærmere fem forhold. Dette var:

1. Dokumentasjon av sirkulasjonsmønsteret i fjorden og risiko for partikklespredning under og etter deponering. Dette vil innebære representative målinger av turbulens, strøm, trykk og hydrografi i hele vannsøylen samtidig utenfor kysten og inne i Førdefjorden. Målingene må vare et år for å fange opp sesongvariasjoner.
2. Ytterligere kartlegging av eventuelle gyteområder for fisk og av truede, nær truede og verdifulle arter og naturtyper i deponiområdet.

3. Oversende en mer spesifisert plan for deponering av avgangsmasser basert på nærmere undersøkelser og vurderinger av hvordan utsleippet bør arrangeres for å minimere risiko for spredning av finpartikler.
4. En utredning av bore-og sprengningsmønsteret bedriften vil benytte, hvilket lydtryknivå som vil følge av dette og hvilke effekter dette kan få for fisk som torsk, ål og laks i ulike livsstadier. Mulige konsekvenser for de nærmeste oppdrettsanleggene bør og inngå.
5. Informasjon om tilførsel av ferskvann, eventuelt behov for vassdragsregulering og konsekvenser for naturmangfold og vannmiljøtilstand. Departementet ba også om en vurdering av konsekvensene for truede, nær truede og verdifulle atrer og naturtyper i Grytelva og Redalsvika ved økt utslipp av ferskvann.

Nordic Mining har levert informasjon og en rekke rapporter som svar på Miljøverndepartementets pålegg. Rapportene er tilgjengelige på Nordic Mining sine hjemmesider. Fiskeridirektoratet har bedt Havforskningsinstituttet (HI) om å gi en faglig vurdering av rapportene, jf. vedlagte brev.

HI finner en rekke feil og mangler ved tilleggsundersøkelsene for Engebøprosjektet, bl.a.:

- Strømmodellen som er brukt viser i liten grad potensialet for spredning
- Med de nye mengdene av Magnafloc 155 som foreslås, blir konsentrasjonen av akrylamid (kreftfremkallende stoff) i utslippet økt og avstanden til grenseverdiene betydelig redusert
- Rapporten konkluderer at videoen viser en fauna med få arter og individer. Denne konklusjonen stemmer ikke overens med den foreliggende dokumentasjonen. Faunaen er derimot typisk for en frisk og upåvirket fjord med minst normale tettheter av store bunndyr
- Metoden til å undersøke ål er helt feilaktig og kan ikke gi svar på om det kan finnes modnende ål (blankål) i det påtenkte deponiet
- Rapporten kommer ikke med nye opplysninger som rokker ved usikkerhet om torsk på vandring inn til gytefeltene kunne skremmes vekk av partikler og sprengninger
- Det ble benyttet feil metodikk i forsøket på å påvise torsk på gytevandring. Både tidspunktet på året, garntypene samt stedene og måten de ble satt var uegnet til å undersøke gytevandring for torsk
- Det er en rekke feil og mangler med observasjonene fra videoene som for eksempel feil artsbestemmelser og manglende registreringer av fisk som faktisk er tilstede på videoene. Et spesielt tilfelle er feilbestemmelsene av flere «Langer» som alle skal være blålange. Blålange er i følge Artsdatabanken rødlistet i 2010 som sterkt truet med koden EN

- DNV GL -rapporten konkluderer at "Resultatene indikerer ingen viktige gytefelt for torsk i deponiområdet i prøvetakingsperioden". Dette er som ventet da prøvetakingen foregikk for sent på året
- Havforskningsinstituttet har tidligere vist at det i 2010 og 2011 var betydelig gyting av torsk både i Redalsvika og Gjelsvika
- Havforskningsinstituttets undersøkelser i 2014 bekrefter og forsterker resultatene fra 2010 og 2011. I og rundt det mulige gruvedeponiet, og spesielt på Redals- og Liavika, er det funnet en av de høyeste konsentrasjonene av torskeegg i Sogn og Fjordane. Også i Gjelsvika, rett vest for deponiet, ble det funnet svært høye konsentrasjoner av torskeegg
- Førdefjorden er også et viktig gyteområde for sandflyndre, brosme, gapeflyndre og skrubbe
- Det er registrert store mengder langeegg vest for Engebøneset. Halvparten av langene fanget i en undersøkelse i 2008 var blålange. På videofilmene fra det planlagte deponiområdet ble det registrert unge individer av blålange. Dette kan tyde på at det er blålange som gyter her. **Det vil i tilfelle bli historiens første påviste gytefelt for den sterkt truede og rødlistede blålangen.** Det må imidlertid genetisk prøvetaking av eggene for å konstatere om eggene er fra vanlig lange eller blålange
- Havforskningsinstituttet vil anbefale at de foreslåtte grenseverdiene for fisk justeres både i henhold til føre-var-prinsippet og eksisterende litteratur på marin fisk. Tre forhold må vurderes; (1) at prosjektet dreier seg om industriskapte partikler av en type hvis effekter på livet i sjøen ikke er undersøkt, at det (2) må legges inn sikkerhetsmarginer basert på føre-var-prinsippet, og at det (3) må foretas en vurdering på økosystemnivå

På denne bakgrunn mener Havforskningsinstituttet at:

«Det er et gjennomgående trekk i rapportene at man nedvurderer de biologiske og økologiske forhold. Man undervurderer strømhastighetene i modelleringen og dermed spredningspotensialet for gruveslam, man undervurderer fjordens betydning for fisk, man undervurderer partiklers påvirkning på fisk og bruker for høye grenseverdier for negativ påvirkning, man undervurderer fjordens biologiske mangfold, samtidig som metodikken ofte ikke er egnet til noen konklusjoner i det hele tatt. Spesielt er de fiskebiologiske undersøkelsene og konklusjonene av en lav faglig standard. Dette er alvorlig med tanke på at det planlagte gruveprosjektet representerer en meget omfattende og langvarig forurensning av Førdefjorden.

Havforskningsinstituttet har i tidligere høringsuttalelser på utslippssøknad og forslag til reguleringsplan konkludert at det planlagte fjordeponiet ikke representerer en bærekraftig bruk av fjorden. Vi har klart frarådet de planlagte utslippene.

Selv om vi har påvist graverende feil og mangler i de foreliggende rapportene, forsterker disse sammen med våre egne gytefeltundersøkelser våre tidligere konklusjoner.»

I brevet fra Nærings- og fiskeridepartementet er direktoratet spesielt bedt om å gjøre nærmere rede for omfanget av akvakultur og kommersielt fiske i tilknytning til planområdet, og i hvilken grad tilleggsutredningene svarer på eller ikke svarer på de fiskeri- og havbruksfaglige vurderingene som lå til grunn for Fiskeridirektoratets innsigelse.

Fiskeriressurser i Førdefjorden:

Gytefelt for kysttorsk; Resultatene fra de marinbiologiske undersøkelsene i vinter/vår 2014 viser at gytefeltet i Redalsvika og i Gjelsvika er blant de viktigste i Sogn og Fjordene.

En gjennomgang av innmeldte fangster i låsettingsfiske de 10 siste årene viser at Førdefjorden har et jevnt fiskeri der den viktigste arten er makrell, se excel-ark lagt ved.

De seinere årene har det i tillegg vært tatt gode fangster med sjøkreps, dette viser tall dispensasjoner for kaisalg, fra Vest-Norges fiskesalgsag.

De folkerikeste områdene i Sogn og Fjordane grenser til Førdefjorden og det er et rikt fritids- og rekreasjonsfiske i fjorden.

Artsmangfoldet i fjorden er stort.

Havbruk i Førdefjorden:

Havlandet Marin Yngel har en lokalitet (andre arter), 16875 Russenes, kapasitet 1560 MBT, her er det ikke fisk i dag.

Flokenes Fiskefarm har 5 matfisk lokaliteter;

13711 Dyvika, kapasitet 1560 MBT, miljøundersøkelsene i 2012 og 2014 viser tilstand 1 (veldig god).

12192 Skorva, kapasitet 1560 MBT, miljøundersøkelsene i 2010 viser tilstand 1, i 2013, tilstand 2 (god) og i 2014 er miljøtilstanden 1 igjen

13568 Storevik, kapasitet 1560 MBT, miljøundersøkelsene i 2009 og 2011 viser tilstand 1.

11775 Kviteskjeret, kapasitet 3120 MBT, miljøundersøkelsene i 2010 viste tilstand 2 og tilstand 1 i 2012 og 2013.

Karstensen og Marø Havbruk har en matfisklokalitet i Førdefjorden:

10091 Vågsøya, kapasitet 3120 MBT, miljøtilstand i 2012 viser tilstand 1, og tilstand 2 i 2013 og 2014.

I tillegg er det 4 stamfisk-lokaliteter ute ved Svanøya, som ligg ved utløpet av Førdefjorden.

11800 Austeneståa, kapasitet 2340 MBT, miljøtilstand i 2011 og 2013 var tilstand 1.

11807 Marøytåa, kapasitet 2340 MBT, miljøtilstand 2, i 2010.

11811 Slettevika, kapasitet 390 MBT

10093 Marøysundet, kapasitet 78 MBT.

Alle lokalitetene er påvirket av fjorden – dette kommer tydelig fram ved omveltninger da en kan følge temperaturendring fra innerst til ytterst i fjorden. Felles for alle disse lokalitetene er at eierne er mindre selskap med sterk lokal tilknytning og som har arbeidskraften sin fra lokalsamfunnet. Å skaffe nye lokaliteter vil være tilnærmet umulig i nærområdet.

Konklusjon

Basert på

1. Omfanget av akvakultur og kommersielt fiske i tilknytning til planområdet
2. Havforskningsinstituttets faglige vurdering av tilleggsutredningene og
3. nye gytefeltundersøkelser i Førdefjorden,

mener Fiskeridirektoratet at det ikke er grunnlag for å en ny tilråding i innsigelsessaken. Grunnlaget for innsigelse er heller styrket.

Med hilsen

Liv Holmefjord
fiskeridirektør

Frank Jacobsen
seniorrådgiver

Mottakerliste:

Nærings- og fiskeridepartementet Postboks 8090 Dep 0032 OSLO

Kopi til:

Havforskningsinstituttet Postboks 1870 5817 BERGEN

Nordnes

Region Vest Postboks 185 5804 BERGEN

Sentrum

Vedlegg

Naustdal kommune - Intern høring i innsigelsesakav
reguleringsplan for utvinning av rutil i Engebø - kommentarer

Låsfangster i Førdefjorden 27 10 14

Tilleggsundersøkelser for Engebøprosjektet

Tilleggsundersøkelser for Engebøprosjektet